

Izpitna vprašanja za predmet » Zgodovina in etika poklica »

1.) Razloži pojem etika!

Etika – ethicos = nravstven, šege, navade, miselnost, notranja drža
etika = nravoslovje.

Etika: vrednostni usmerjevalec, oblikovalec in določevalec individualne zavesti, katere nosilec in “ subjekt” je človekova osebnost.

V ožjem pomenu besede je etika znanost o nraveh, šegah in navadah.

V širšem pomenu besede pa pomeni premišljevanje o človekovem ravnanju.

Etika je:

- filozofska disciplina, filozofsko raziskovanje, ki se tiče morale (Aristotel)
- filozofska panoga, ki obravnava človekova hotenja in ravnanja v luči dobrega in zla
- mnogoternosti moral stoji nasproti enovitost etike kot filozofske discipline, ki ne teži k temu, da bi razvila katero izmed raznih moral in jo priporočala kot najboljšo, marveč si prizadeva, da bi si pridobila pregled o značilnostih različnih moral
- izvor besede in etika je v osnovi isti, zato ju v zdravstvu pogosto uporabljamo skupaj in govorimo o moralno-etičnih načelih.

2.) Kaj je morala?

Morala – mos, moris = običaj, navada latinski izvor, merila o tem, kaj je lepo in prav “operater” ljudske skupinske zavesti, to je različnih sožitvenih in družbenih sestavov in struktur.

Morala je:

- skupek pravil, predpisov ali norm o obnašanju, vedenju in navadah neke skupine ali kulture
- razlikujemo glede na obdobje, družbo, kulturni krog, družbeno ureditev (krščanska, islamska, morala sužnjev, gospodarjev, prostitutk, zapornikov)
- vodila in načela moral zelo različna: ni absolutnih moralnih načel, veljavnih v vseh časih, za vsak družbeni red in za vse ljudi

3.) O čem govori deontologija?

- je nauk o dolžnostih
- kot znanost ali kot sistem mlajša od etike
- kompleks norm, ki se jih mora posameznik držati pri opravljanju svojega poklica, v odnosih z bolniki, s kolegi, z javnimi organi in z družbo
- vsak poklic ima svojo deontologijo, namenjeno popolnejšemu uresničevanju ciljev in nalog določenega poklica.

4.) Kdo je prvi pisal o deontologiji?

Prvi je deontologiji pisal Bentham, ker je napisal delo z istim naslovom, ne govori o medicinski deontologiji, ampak na splošno.

5.) Kdo je prvi pisal o zdravstveni deontologiji?

Palmieri – opredeli zdravniško deontologijo kot “ kompleks norm, ki se jih mora zdravnik oz. zdravstveni delavec držati pri opravljanju svojega poklica, v odnosu z bolniki, z javnimi organi in z družbo.”

6.) Odnos obveznosti in odgovornosti!

- odgovornost je odnos do dolžnosti
- brez dolžnosti ni odgovornosti

7.) Kakšne odgovornosti poznate!

8.) Zakaj v zdravstvu poudarjamo odgovornost !

Odgovornost zdr. delavcev je drugačna kot pri drugih poklicih:

- predmet dela je človek
- delo zdr. delavca ni obrt marveč poklic (dokaz temu so dolžnosti neodvisne od delavnega razmerja- dolžnost prve pomoči)
- varovanec je nasproti zdr.delavcu še posebno nasproti zdravniku, vedno v podrejenem stanju)
- pomembna notranja etična kontrola

9.) Katere so izključne pristojnosti zdravnika!

10.) Kdo je Jože Potrč, zakaj smo ga omenjali?

Jože Potrč je soavtor kodeksa zdr. delavcev (Pariz 1955), v njem so povzete dolžnosti, ki veljajo za vse zdr. delavce.

11.) Kdaj fizioterapevt lahko poseže na področje zdravljenja?

12.) Prva pomoč in fizioterapija!

13.) Katere pravice ima varovanec v procesu zdravljenja?

14.) Kazenske odgovornosti!

15.) Temeljna načela pri delitvi dela v zdravstvu!

16.) Katere dolžnosti veljajo za vse zdravstvene delavce!

- dolžnost zdravstvene pomoči vsakomur ne glede na raso, spol, narodnost, vero, politično prepričanje, družbeni in ekonomski položaj in na svoje razmerje do človeka in njegove družine
- dolžnost prve pomoči, posebno še pri množičnih boleznih in katastrofah, in sicer ne glede na nevarnost za lastno zdravje in življenje
- obveznost, da nikdar ne bo uporabil svoja znanja v nasprotju s svojo vestjo ali za namene, ki niso skladni z načeli humanizma
- dolžnost spoštovanja osebnosti vsakega človeka in njegovega dostojanstva
- dolžnost biti skromen pri obravnavanju osebnih zaslug in previden pri objavljanju novih načinov zdravljenja, ki niso dovolj preizkušeni
- dolžnost učiti se iz lastne pobude in poučevati druge
- dolžnost varovati poklicno tajnost

- odločna odklonitev evtanazije
- obsodba nedovoljenega medicinskega poskusa
- odklonilno stališče do splava brez medicinske indikacije in dolžnost zavestnega prizadevanja zoper pojav splava, ki ga kodeks ocenjuje kot biološko- medicinsko, psihološko, socialno zlo.

17.) Zakaj je odgovornost drugačna (večja) v zdravstvu kot pa pri drugih poklicih?

- predmet dela je človek
- delo zdr. delavca ni obrt marveč poklic (dokaz temu so dolžnosti neodvisne od delavnega razmerja- dolžnost prve pomoči)
- varovanec je nasproti zdr. delavcu še posebno nasproti zdravniku, vedno v podrejenem stanju)
- pomembna notranja etična kontrola

18.) Kaj sproži neizpolnjena oz. slabo izpolnjena dolžnost zdr. delavca?

Neizpolnjena ali slabo izpolnjena dolžnost sproži reakcijo:

- notranjo (vest)
- zunanjo (v obliki sodbe oz. kazni)

19.) Pravni pomen med. deontologije!

- ožji pravni pomen medicinske deontologije (minimalni program naložen zdravniku in ostalim zdr.delavcem z zakonskimi predpisi)

20.) Etični pomen med. deontologije!

- moralna zavest in osebnostne vrline
- človekoljubnost, požrtvovalnost

21.) Zaupanje zdr. delavca proti varovancu!

Od zdr.delavcev se pričakuje, da bodo prisluhnili težavam in potrebam ljudi v stiski ob upoštevanju smernic medicinske etike in pravnih predpisov, ki veljajo v zdravstvu. A samo poznavanje teh pravil oz. smernic pa še ni zagotovilo, da bo naše delo bolj človeško. Za delo z bolniki se je potrebno pripravljati, vzgajati, delo zdr. delavca ni in ne sme postati služba, ampak poseben način življenja.

Zdr. delavca mora prevzeti težnja za dobrim, tako da bomo delali dobro iz lastnega nagiba, ne zaradi časti ali strahu.

Etično obnašanje ne sme biti omejeno na delovno mesto, ampak se mora izražati povsod, tudi ko si sam in te nihče ne vidi, ne sme biti prisila, ki te utesnjuje, postati mora del tebe, da te osrečuje in ob tebi tudi druge.

22.) Zaupanje varovanca proti zdr. delavcu!

23.) Kaj je kodeks etike fizioterapevtov?

Etično ponašanje, ki izhaja iz človekovih moralnih vrednot naj se izraža v fizioterapevtskem odnosu do varovanca, do lastnega poklica in dela, do sodelavcev in družbe.

24.) O čem govori kodeks etike fizioterapevtov!

Govori o fizioterapevtu, njegovem poklicu in delu, fizioterapevtu in njegovih varovancih, fizioterapevtu in družbi.

Govori tudi o etično ponašanju, ki izhaja iz človekovih moralnih vrednot naj se izraža v fizioterapevtskem odnosu do varovanca, do lastnega poklica in dela, do sodelavcev in družbe.

O etičnih načelih, ki so zbrana v poklicnem etičnem kodeksu naj fizioterapevtu pomagajo pri oblikovanju lastnih moralnih stališč in vrednot ter naj ga vodijo in spodbujajo pri zahtevnem delu.

25.) Kako je razdeljen kodeks etike fizioterapevtov!

- fizioterapevt , njegov poklic in delo
- fizioterapevt in varovanci
- fizioterapevt in družba

26.) Fizioterapevt in varovanec!

1. načelo:

- fizioterapevt spoštuje pravice in dostojanstvo vsakega posameznika
- fizioterapevt nudi strokovno pomoč posamezniku in skupinami ljudi, katerih zdravje je ogroženo ali že prizadeto
- fizioterapevt enako obravnava varovanca ne glede na narodnost, vero, raso, politično pripadnost, socialni položaj, starost in spolno naravnost. Pri tem upošteva kulturne navade okolja v katerem deluje
- fizioterapevt je dolžan odkloniti sodelovanje pri nečloveškem in poniževalnem ravnanju z varovancem

2. načelo:

- fizioterapevt je dolžan varovati kot poklicno skrivnost osebne in zdravstvene podatke o varovancu
- o njegovih zadevah razpravlja samo z osebami, ki so zadolžene za njegovo zdravljenje in nego
- fizioterapevt je pri svojem delu diskreten in spoštuje varovančevo zasebnost

3. načelo:

- fizioterapevt je pred začetkom obravnave dolžan seznaniti varovanca z načrtovano fizioterapevtsko obravnavo, s trajanjem, s pričakovanimi učinki in stroški fizioterapije
- fizioterapevt jamči, da varovanec razume naravo fizioterapevtskih postopkov, da lahko privoli ali odkloni v obravnavo
- fizioterapevt je dolžan zagotoviti pošten, primeren fizioterapevtski program,
- fizioterapevtski odnos je ob vsakem času profesionalen,
- fizioterapevt mora upoštevati pravico varovanca, da lahko prekine fizioterapevtsko obravnavo in pravico varovanca, da glede obravnave pridobi mnenje druge strokovne osebe

27.) Fizioterapevt delo in sodelavci!

1. načelo:

- fizioterapevt je osebno odgovoren za delo in ugled poklica
- fizioterapevt ima pravico do profesionalne samostojnosti in neodvisnosti,
- fizioterapevt je usposobljen za fizioterapevtsko ocenitev varovančevega stanja,
- fizioterapevt sodeluje pri načrtovanju fizioterapevtskega programa in ga izvaja, rezultate sproti beleži,
- fizioterapevt si prizadeva za osebno in strokovno rast,

- fizioterapevt je dolžan spremljati napredek stroke,
- fizioterapevt se je dolžan nenehno izobraževati in izpopolnjevati,
- fizioterapevt opravlja le tiste metode dela za katere je usposobljen,
- fizioterapevt obvešča zdravnika o varovančevem stanju,
- fizioterapevt ima pravico, da odkloni obravnavo, kadar po njegovem mnenju ta ni v interesu varovanca

2. načelo:

- fizioterapevt odkrito in pošteno sodeluje s svojimi kolegi in drugimi zdravstvenimi delavci
- fizioterapevt mora komunicirati in sodelovati s svojimi kolegi in drugimi zdravstvenimi delavci v postavljanju diagnoze, pri zdravljenju in usmerjanju varovanca,
- fizioterapevti morajo medsebojno sodelovati in komunicirati, ter se izogibati javnemu kritiziranju svojih kolegov in kolegic

28.) Fizioterapevt in družba!

1. načelo:

- fizioterapevt sodeluje pri javnih programih obveščanja prebivalstva o pomenu in načinu ohranjanja zdravja in preprečevanje bolezni
- pri tem so dolžni verodostojno obveščati javnost in strokovnjake o naravi in učinkovitosti fizioterapevtskih uslug, da se posamezniki zanje lažje odločajo
- fizioterapevti sodelujejo v izobraževalnih programih in javnosti sproti posredujejo informacije o poklicu

2. načelo:

- fizioterapevt je skupaj z drugimi zdravstvenimi delavci in ostalimi državljani odgovoren za načrtovanje, izvajanje in razvoj programov zdravstvenega varstva
- fizioterapevti so dolžni sodelovati pri načrtovanju s tako oblikovanimi fizioterapevtskimi programi, da omogočajo optimalno zdravstveno oskrbo
- fizioterapevti poskušajo pri zagotavljanju zdravstvenih programov doseči pravičnost za vse ljudi

3. načelo:

- fizioterapevti si prizadevajo za take razmere zaposlovanja, ki omogočajo kakovostno strokovno delo in zadovoljstvo varovancev in zaposlenih
- fizioterapevt ima pravico in dolžnost, da si preko svojih strokovnih in drugih organizacij prizadeva: za ustrezno vrednotenje dela, ustrezne delavne razmere, pravno zaščito opravljenega dela
- fizioterapevti lahko svoje storitve oglašajo in posredujejo javnosti svoje podatke. Ne sodelujejo pa pri objavljanju napačnih, sleparskih, zavajajočih, varljivih ali senzacionalnih izjav ali trditev
- fizioterapevti uporabljajo le tiste poklicne naslove, ki praviloma opisujejo njihov poklicni položaj (stopnjo izobrazbe in strokovnost)